WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 12 sierpnia 2008 r. *

W sprawie C-296/08 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez chambre de l'instruction de la cour d'appel de Montpellier (Francja), postanowieniem z dnia 3 lipca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu ekstradycyjnym przeciwko

Ignaciowi Pedrowi Santestebanowi Goicoechei,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas (sprawozdawca), prezes izby, U. Lõhmus, J.N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: M.A. Gaudissart, kierownik wydziału,

* Język postępowania: francuski.

zważywszy wniosek sądu krajowego z dnia 3 lipca 2008 r., który wpłynął do Trybunału w tym samym dniu, o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym na podstawie art. 104b regulaminu,

zważywszy postanowienie trzeciej izby z dnia 7 lipca 2008 r. o uwzględnieniu tego wniosku,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 sierpnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Santestebana Goicoechei przez adwokata Y. Molinę Ugartego,

— w imieniu rządu francuskiego przez E. Belliard, G. de Bergues'a oraz A.L. During, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez Abogacía del Estado,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez S. Grünheid oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 31 i 32 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1, zwanej dalej „decyzją ramową").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania przed chambre de l'instruction de la cour d'appel de Montpellier (izbą śledczą sądu apelacyjnego w Montpellier), w następstwie wniosku o ekstradycję wydanego w dniu 2 czerwca 2008 r. przez władze hiszpańskie.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3 Europejska konwencja o ekstradycji została podpisana w Paryżu w dniu 13 grudnia 1957 r. Artykuł 10 tej konwencji, zatytułowany „Przedawnienie", stanowi:

„Odmawia się wydania, jeżeli według ustawodawstwa Strony wzywającej lub Strony wezwanej nastąpiło przedawnienie karalności lub wykonania kary".

4 Europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu została podpisana w Strasburgu w dniu 27 stycznia 1977 r.

Prawo Unii Europejskiej

5 Konwencja w sprawie uproszczonej procedury ekstradycyjnej między państwami członkowskimi Unii Europejskiej została ustanowiona na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej aktem Rady z dnia 10 marca 1995 r. i została podpisana w tym samym dniu przez wszystkie państwa członkowskie (Dz.U. C 78, s. 1, zwana dalej „konwencją z 1995 r.").

6 Zgodnie z art. 1 ust. 1 tej konwencji:

„Niniejsza konwencja ma na celu ułatwienie stosowania, między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, Europejskiej konwencji o ekstradycji [z dnia 13 grudnia 1957 r.] poprzez uzupełnienie jej postanowień".

7 Konwencja dotycząca ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zwana „konwencją dublińską", została ustanowiona na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej aktem Rady z dnia 27 września 1996 r. i została podpisana w tym samym dniu przez wszystkie państwa członkowskie (Dz.U. C 313, s. 11, zwana dalej „konwencją z 1996 r.").

8 Jej art. 1 stanowi w szczególności:

„1. Niniejsza konwencja ma na celu uzupełnienie postanowień i ułatwienie stosowania między państwami członkowskimi Unii Europejskiej:

— Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 roku […],

— europejskiej Konwencji o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 roku […],

— Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 roku do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku [między rządami państw członkowskich Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej]

w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach [Dz.U. 2000, L 239, s. 19], w ramach stosunków między państwami członkowskimi będącymi stronami tej konwencji […]".

9 Artykuł 8 ust. 1 konwencji z 1996 r. brzmi następująco:

„Nie można odmówić wydania na tej podstawie, że według ustawodawstwa wezwanego państwa członkowskiego nastąpiło przedawnienie ścigania lub wykonania kary".

10 Z art. 18 ust. 2 i 3 konwencji z 1996 r. wynika, że wchodzi ona w życie po upływie 90 dni od daty notyfikacji przez państwo, które jako ostatnie dokonało przyjęcia tej konwencji, zakończenia procedur wymaganych przez jego normy konstytucyjne dla przyjęcia tej konwencji. Póki wszystkie państwa członkowskie nie przyjmą konwencji, nie wejdzie ona w życie zgodnie z tym przepisem.

11 Artykuł 18 ust. 4 konwencji z 1996 r. stanowi:

„Do czasu wejścia w życie niniejszej konwencji każde państwo członkowskie może w momencie dokonywania notyfikacji, o której mowa w ust. 2, albo w każdym innym czasie oświadczyć, że stosować będzie postanowienia tej konwencji w stosunkach z innymi państwami członkowskimi, które złożyły takie samo oświadczenie. Oświadczenia te stają się wiążące po upływie 90 dni od daty ich złożenia".

12 Artykuł 18 ust. 5 konwencji z 1996 r. precyzuje, że ma ona zastosowanie tylko do wniosków przekazanych po dacie jej wejścia w życie lub po rozpoczęciu jej stosowania

w stosunkach między wezwanym państwem członkowskim a wzywającym państwem członkowskim.

13 Motywy 3–5 decyzji ramowej są sformułowane w następujący sposób:

„(3) Wszystkie lub niektóre z państw członkowskich są stronami konwencji dotyczących ekstradycji, w tym Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. oraz europejskiej Konwencji o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r. W ustawodawstwie ekstradycyjnym krajów nordyckich przyjęto identyczne brzmienie przepisów.

(4) Ponadto państwa członkowskie zawarły między sobą trzy następujące, stanowiące część dorobku Unii konwencje w całości lub w części poświęcone ekstradycji: Konwencja wykonawcza z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (dotycząca stosunków między państwami członkowskimi będącymi stronami tej konwencji), konwencja [z 1995 r.] oraz konwencja [z 1996 r.].

(5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne".

14 Motyw 11 decyzji ramowej jest sformułowany w następujący sposób:

„W stosunkach między państwami członkowskimi europejski nakaz aresztowania powinien zastąpić wszystkie wcześniejsze instrumenty dotyczące ekstradycji, łącznie z przepisami tytułu III konwencji wykonawczej do układu z Schengen, dotyczącymi ekstradycji".

15 Artykuł 31 decyzji ramowej, zatytułowany „Stosunek do innych instrumentów prawnych", jest sformułowany w następujący sposób:

„1. Bez uszczerbku dla ich stosowania w relacjach między państwami członkowskimi i państwami trzecimi niniejsza decyzja ramowa od dnia 1 stycznia 2004 r. zastępuje odnośne przepisy następujących konwencji, mających zastosowanie w stosunkach między państwami członkowskimi w dziedzinie ekstradycji:

a) Europejska konwencja o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., jej protokół dodatkowy z dnia 15 października 1975 r., jej drugi protokół dodatkowy z dnia 17 marca 1978 r., oraz europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r., w kwestiach dotyczących ekstradycji;

b) porozumienie między 12 państwami członkowskimi Wspólnot Europejskich w sprawie uproszczenia i unowocześnienia metod przekazywania wniosków ekstradycyjnych z dnia 26 maja 1989 r.;

c) konwencja [z 1995 r.] […];

d) konwencja [z 1996 r.] […];

e) tytuł III rozdział 4 Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach.

2. Państwa członkowskie mogą nadal stosować się do porozumień lub uzgodnień dwustronnych bądź wielostronnych, obowiązujących w dniu przyjęcia niniejszej decyzji ramowej w zakresie pozwalającym na szersze i głębsze traktowanie celów niniejszej decyzji ramowej oraz, w dalszej perspektywie, służących upraszczaniu i ułatwianiu procedur przekazywania osób podlegających europejskim nakazom aresztowania.

Państwa członkowskie mogą zawierać dwustronne lub wielostronne porozumienia i dokonywać takich uzgodnień po wejściu w życie niniejszej decyzji ramowej w zakresie pozwalającym na szersze i głębsze traktowanie nakazów niniejszej ramowej decyzji oraz, w dalszej perspektywie, służącym upraszczaniu i ułatwianiu procedur przekazywania osób podlegających europejskim nakazom aresztowania, w szczególności przez ustalanie terminów krótszych niż określone [w art. 17, przez rozszerzenie wykazu przestępstw określonego] w art. 2 ust. 2, przez dalsze ograniczanie podstaw do odmowy, wymienionych w art. 3 i 4, bądź przez obniżanie progu przewidzianego w art. 2 ust. 1 lub 2.

Porozumienia i uzgodnienia określone w akapicie drugim nie mogą w żadnym przypadku wpływać na stosunki z państwami członkowskimi, które nie są ich stronami.

W ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej decyzji ramowej państwa członkowskie notyfikują Radzie i Komisji istnienie określonych w akapicie pierwszym porozumień i uzgodnień, których stosowanie pragną kontynuować.

Państwa członkowskie notyfikują także Radzie lub Komisji wszelkie nowe porozumienia czy uzgodnienia określone w akapicie drugim, w ciągu trzech miesięcy od ich podpisania.

3. W przypadku gdy konwencje lub porozumienia określone w ust. 1 stosuje się do terytoriów państw członkowskich lub terytoriów, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest państwo członkowskie, wobec których nie znajduje zastosowania niniejsza decyzja ramowa, instrumenty te nadal regulują stosunki nawiązane między tymi terytoriami i pozostałymi państwami członkowskimi".

16 Artykuł 32 decyzji ramowej, zatytułowany „Przepis przejściowy", stanowi:

„Wnioski o ekstradycję otrzymane przed dniem 1 stycznia 2004 r. będą nadal podlegały istniejącym instrumentom prawnym odnoszącym się do ekstradycji. Wnioski o ekstradycję otrzymane po tej dacie będą rozpatrywane zgodnie z przepisami przyjętymi przez państwa członkowskie na mocy niniejszej decyzji ramowej. Jednakże każde z państw członkowskich może w momencie przyjęcia niniejszej decyzji ramowej wydać oświadczenie wskazujące na to, że jako wykonujące nakaz państwo członkowskie będzie ono nadal postępowało z wnioskami odnoszącymi się do czynów przestępczych popełnionych przed datą wyszczególnioną we wniosku, zgodnie z systemem ekstradycyjnym mającym zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r. Data, o której mowa, nie może być późniejsza niż dzień 7 sierpnia 2002 r. Wskazane oświadczenie zostanie opublikowane w *Dzienniku Urzędowym* [*Wspólnot Europejskich*]. Może ono zostać wycofane w dowolnym czasie".

17 Zgodnie z art. 32 decyzji ramowej Republika Francuska złożyła następujące oświadczenie (Dz.U. 2002, L 190, s. 19):

„Francja oświadcza zgodnie z art. 32 decyzji ramowej […], że jako państwo wykonania będzie nadal rozpatrywała zgodnie z systemem ekstradycji obowiązującym przez dniem 1 stycznia 2004 r. wnioski dotyczące czynów popełnionych przed dniem

1 listopada 1993 r., czyli datą wejścia w życie Traktatu o Unii Europejskiej podpisanego w Maastricht w dniu 7 lutego 1992 r.”.

Uregulowania krajowe

18 Loi nr 2004-204 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité (ustawa w sprawie dostosowania wymiaru sprawiedliwości do rozwoju przestępczości) z dnia 9 marca 2004 r. (JORF z dnia 10 marca 2004 r., s. 4567) wykonała decyzję ramową, wprowadzając w tym celu art. od 695-11 do 695-51 do kodeksu postępowania karnego.

19 Ustawa ta wprowadziła ponadto przepisy wykonujące konwencje z 1995 r. i z 1996 r.

20 Ustawą nr 2004-1345 z dnia 9 grudnia 2004 r. zezwolono na ratyfikację konwencji z 1996 r. (JORF z dnia 10 grudnia 2004 r., s. 20876).

21 Dekret nr 2005-770 z dnia 8 lipca 2005 r. dotyczy publikacji tej konwencji (JORF z dnia 10 lipca 2005 r., s. 11358). Wyjaśnia on, że obowiązuje ona od dnia 1 lipca 2005 r.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

22 W dniu 11 października 2000 r. rząd hiszpański złożył na podstawie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. wniosek o ekstradycję Santestebana Goicoechei w związku z czynami popełnionymi na terytorium Hiszpanii w lutym i marcu 1992 r., spełniającymi kwalifikację przechowywania broni, nielegalnego posiadania materiałów wybuchowych, występku polegającego na nieuprawnionym używaniu pojazdu stanowiącego własność osoby trzeciej, występku polegającego na zamianie tablic rejestracyjnych oraz występku polegającego na uczestnictwie w organizacji terrorystycznej. Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2001 r. chambre d'instruction cour d'appel de Versailles (izba śledcza sądu apelacyjnego w Wersalu) wydała opinię negatywną w przedmiocie wniosku z tego względu, że według prawa francuskiego nastąpiło przedawnienie karalności czynów, których dotyczył wniosek o ekstradycję.

23 W dniu 31 marca 2004 r. w odniesieniu do tych samych czynów, których dotyczył wniosek o ekstradycję z dnia 11 października 2000 r., hiszpańskie organy sądowe wydały europejski nakaz aresztowania Santestebana Goicoechei. W swoich uwagach rząd francuski wskazał, że nie nadał biegu temu nakazowi. Mając bowiem na względzie datę popełnienia czynów oraz oświadczenie złożone zgodnie z art. 32 decyzji ramowej, nakaz ten można było potraktować jedynie jako zwykły wniosek o tymczasowe aresztowanie, który należało rozpatrzyć według systemu ekstradycji obowiązującego przed dniem 1 stycznia 2004 r., to znaczy według Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. Natomiast zgodnie z prawem francuskim nastąpiło przedawnienie karalności tych czynów. W każdym razie Santesteban Goicoechea odbywał we Francji karę pozbawienia wolności, a więc ewentualne wydanie go do państwa wzywającego mogłoby nastąpić dopiero po wykonaniu tej kary.

24 Santesteban Goicoechea powinien był zostać uwolniony w dniu 6 czerwca 2008 r. Jak rząd hiszpański wyjaśnił podczas rozprawy, jako że francuskie władze sądowe powołały się na niemożliwość posługiwania się europejskim nakazem aresztowania wobec daty czynów i oświadczenia złożonego w trybie art. 32 decyzji ramowej, w dniu 27 maja 2008 r. Juzgado Central de Instrucción de la Audiencia Nacional (centralny sąd śledczy, Hiszpania) wydał nakaz tymczasowego aresztowania w odniesieniu do tych samych czynów celem wystąpienia o ekstradycję Santestebana Goicoechei na podstawie konwencji z 1996 r. W dniu 28 maja 2008 r. procureur de la République (prokurator) umieścił Santestebana Goicoecheę w areszcie ekstradycyjnym.

25 W dniu 2 czerwca 2008 r. władze hiszpańskie wniosły o ekstradycję Santestebana Goicoechei na podstawie konwencji z 1996 r.

26 Procureur général (prokurator generalny) wniósł do chambre de l'instruction de la cour d'appel de Montpellier o wydanie w przedmiocie wniosku władz hiszpańskich opinii pozytywnej.

27 Santesteban Goicoechea nie zgadza się na wydanie go władzom hiszpańskim, oceniając w szczególności, że Królestwo Hiszpanii nie może posługiwać się przepisami konwencji z 1996 r.

28 Sąd krajowy wskazuje, że decyzja ramowa przewiduje w art. 31, iż zastępuje ona począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r. odnośne przepisy konwencji, które zostały tam wymienione, mające zastosowanie w stosunkach między państwami członkowskimi w dziedzinie ekstradycji. Konwencja z 1996 r. została wymieniona w art. 31 ust. 1 lit. d) decyzji ramowej.

29 Artykuł 31 ust. 2 decyzji ramowej przewiduje dla niektórych państw członkowskich możliwość dalszego stosowania porozumień dwustronnych bądź wielostronnych, obowiązujących w dniu przyjęcia decyzji ramowej. Jednak powinny one były notyfikować te porozumienia w terminie trzech miesięcy od daty wejścia decyzji ramowej w życie. Królestwo Hiszpanii nie dokonało żadnej takiej notyfikacji.

30 Sąd krajowy ma również wątpliwości co do wykładni art. 32 decyzji ramowej, bowiem w sprawie przed nim zawisłej wniesiono o zastosowanie konwencji obowiązującej we Francji od dnia 1 lipca 2005 r.

31 W tych okolicznościach chambre de l'instruction de la cour d'appel de Montpellier zawiesiła postępowanie w sprawie i zwróciła się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy nienotyfikowanie przez państwo członkowskie (w tym przypadku [Królestwo Hiszpanii]) — w trybie art. 31 ust. 2 decyzji ramowej […] — zamiaru dalszego stosowania przez to państwo dwustronnych bądź wielostronnych porozumień skutkuje — w związku z użyciem w art. 31 decyzji ramowej terminu »zastępuje« — niemożliwością stosowania przez to państwo członkowskie w stosunkach z innym państwem członkowskim (w tym przypadku z [Republiką Francuską]) — które złożyło deklarację na mocy art. 32 decyzji ramowej — innych procedur niż europejski nakaz aresztowania?

Gdyby odpowiedź na powyższe pytanie była przecząca, wnosi się o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie:

2) Czy zastrzeżenia dokonane przez państwo wykonania pozwalają temu państwu na stosowanie [konwencji z 1996 r.], a więc wcześniejszej niż dzień 1 stycznia 2004 r., lecz która weszła w życie w tym państwie wykonania po dniu 1 stycznia 2004 r., o którym mowa w art. 32 decyzji ramowej?".

W przedmiocie trybu pilnego

32 Pismem z dnia 3 lipca 2008 r., które wpłynęło do sekretariatu w tym samym dniu, chambre de l'instruction de la cour d'appel de Montpellier wniosła o zastosowanie do odesłania prejudycjalnego trybua pilnego przewidzianego w art. 104b regulaminu.

33 Sąd krajowy uzasadnił ten wniosek, wskazując, że Santesteban Goicoechea jest osadzony po odbyciu kary pozbawienia wolności jedynie na podstawie nakazu aresztu ekstradycyjnego wydanego w ramach postępowania ekstradycyjnego, które jest źródłem pytania prejudycjalnego.

34 Trzecia izba Trybunału po wysłuchaniu rzecznika generalnego postanowiła w dniu 7 lipca 2008 r. uwzględnić wniosek sądu krajowego o zastosowanie do odesłania prejudycjalnego postępowania pilnego.

W przedmiocie właściwości Trybunału

35 Z postanowienia odsyłającego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym opiera się na art. 234 WE, podczas gdy będąca jego przedmiotem wykładnia dotyczy decyzji ramowej, to znaczy aktu wydanego na podstawie tytułu VI traktatu UE.

36 Należy jednak od razu zaznaczyć, że na mocy art. 46 lit. b) UE postanowienia traktatów WE i EWEA dotyczące kompetencji Trybunału i ich wykonywania — wśród których znajduje się przepis art. 234 WE — stosuje się do postanowień tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej w warunkach przewidzianych w art. 35 UE. Wynika z tego, że tryb przewidziany w art. 234 WE może być stosowany w przypadku kompetencji prejudycjalnych Trybunału opartych na art. 35 UE, z zastrzeżeniem spełnienia przewidzianych w tym postanowieniu przesłanek (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03 Pupino, Zb.Orz. s. I-5285, pkt 19 i 28, z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-467/05 Dell'Orto, Zb.Orz. s. I-5557, pkt 34).

37 Oświadczeniem z dnia 14 marca 2000 r., skutecznym z dniem 11 lipca 2000 r. Republika Francuska uznała właściwość Trybunału Sprawiedliwości do orzekania

w przedmiocie ważności i wykładni aktów, o których mowa w art. 35 UE, na warunkach określonych w art. 35 ust. 3 lit. b) UE (Dz.U. 2005, L 327, s. 19).

38 W tej sytuacji okoliczność, że postanowienie odsyłające nie wymienia art. 35 UE, lecz odwołuje się do art. 234 WE, nie powoduje sama w sobie niedopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Jest tak, tym bardziej że traktat UE nie przewiduje ani w sposób wyraźny, ani też dorozumiany formy, w której sąd krajowy powinien złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. ww. wyrok w sprawie Dell'Orto, pkt 36).

39 Ponadto, jak wskazuje rząd francuski w uwagach, o ile z orzecznictwa Conseil d'État (francuskiej rady państwa) wynika, że izby śledcze sądów apelacyjnych przy orzekaniu w przedmiocie wniosku o ekstradycję wykonują kompetencję administracyjnoprawną, o tyle nie można z tego wnosić, iż podmioty te nie mają charakteru sądowego w rozumieniu art. 234 WE.

40 Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem przy ustalaniu, czy organ występujący z odesłaniem ma taki charakter, która to kwestia należy wyłącznie do prawa wspólnotowego, Trybunał uwzględnia wszystkie okoliczności, takie jak podstawa prawna istnienia organu, jego stały charakter, obligatoryjny charakter jego jurysdykcji, kontradyktoryjność postępowania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz jego niezawisłość (zob. w szczególności wyrok z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie C-53/03 Syfait i in., Zb.Orz. s. I-4609, pkt 29 i cytowane tam orzecznictwo). Ponadto sądy krajowe mogą występować do Trybunału wyłącznie wtedy, gdy spór jest przed nimi zawisły i gdy mają one orzekać w ramach postępowania prowadzącego do rozstrzygnięcia o charakterze sądowym (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Syfait i in., pkt 29, oraz wyrok z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie C-96/04 Standesamt Stadt Niebüll, Zb.Orz. s. I-3561, pkt 13).

41 Nie jest kwestionowane, że izby śledcze sądów apelacyjnych spełniają wspomniane przesłanki podstawy prawnej, stałości i niezależności. Rozpatrywanie przez nie spraw ma charakter obligatoryjny w dziedzinie ekstradycji i orzekają one zgodnie

z procedurą o charakterze sądowym, w której trakcie zainteresowana osoba zostaje wysłuchana, podobnie jak prokurator, podczas kontradyktoryjnej debaty. Kontrolują one przesłanki zgodności ekstradycji z prawem i wydają uzasadnioną opinię. Jeśli jest ona negatywna, to po uprawomocnieniu się postępowanie ekstradycyjne zostaje zakończone i pociąga za sobą z urzędu uwolnienie osoby przebywającej w areszcie ekstradycyjnym, o której wydanie wniesiono. Ponadto, jak podniósł rząd francuski w uwagach, Cour de cassation (francuski sąd kasacyjny) od 1984 r. przyjmuje, że opinia izby śledczej podlega kasacji opartej na uchybieniach formalnych i proceduralnych. Możliwość zaskarżenia została później zapisana w art. 696-15 code de procédure pénale (kodeksu postępowania karnego). Wreszcie, rozpatrując kasację od opinii izby śledczej wniesioną przez prokuratora, Cour de cassation orzeka o materialnych podstawach ekstradycji.

42 Z powyższego wynika, że Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na skierowane pytania.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

43 Na wstępie Santesteban Goicoechea wnosi do Trybunału o orzeczenie, że stosowanie w stosunku do niego konwencji z 1996 r. — w związku z czynami, w odniesieniu do których chambre de l'instruction de la cour d'appel de Versailles orzekła wyrokiem z dnia 19 czerwca 2001 r., że według prawa francuskiego nastąpiło przedawnienie, oraz wydała negatywną opinię w przedmiocie ekstradycji — byłoby niezgodne z zasadami ogólnymi prawa obowiązującego w ramach Unii, a w szczególności z zasadami pewności prawa, ustawowej określoności czynów zabronionych i kar oraz niedziałania wstecz bardziej surowego prawa karnego.

44 Podnosi on, że o ile konwencje ekstradycyjne mają zastosowanie do faktów poprzedzających ich wejście w życie, o tyle nie można twierdzić, że nowa konwencja ekstradycyjna skutkuje podważeniem prawomocnie rozstrzygniętych sytuacji.

45 W tym miejscu należy stwierdzić, że w zakresie, w jakim wstępna argumentacja oskarżonego przed sądem krajowym dotyczy kwestii wynikających z sukcesywnego stosowania w czasie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. oraz konwencji z 1996 r., sytuuje się ona poza kontekstem odpowiedzi na pytania prejudycjalne i wykładni art. 31 i 32 decyzji ramowej.

46 Należy zaś przypomnieć, że zgodnie z art. 35 UE to sądy krajowe a nie strony postępowania przed sądem krajowym mogą zwracać się do Trybunału. Sądy krajowe są władne ustalić, jakie pytania mają być przedstawione Trybunałowi, zaś stronom nie przysługuje uprawnienie do dokonywania zmian w treści tych pytań (zob. w szczególności w odniesieniu do art. 234 WE wyroki: z dnia 9 grudnia 1965 r. w sprawie 44/65 Singer, Rec. s. 1191, 1198, z dnia 17 września 1998 r. w sprawie C-412/96 Kainuun Liikenne i Pohjolan Liikenne, Rec. s. I-5141, pkt 23).

47 Ponadto uwzględnienie wskazanego w pkt 43 niniejszego wyroku wniosku sformułowanego przez oskarżonego przed sądem krajowym byłoby niezgodne z rolą powierzoną Trybunałowi w art. 35 UE oraz z obowiązkiem zapewnienia przez Trybunał rządom państw członkowskich oraz zainteresowanym możliwości przedstawienia uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości wobec tego, że na mocy tego przepisu zainteresowanym doręcza się jedynie postanowienia odsyłające (zob. w szczególności w odniesieniu do art. 234 WE wyrok z dnia 20 marca 1997 r. w sprawie C-352/95 Phytheron International, Rec. s. I-1729, pkt 14, oraz ww. wyrok w sprawie Kainuun Liikenne i Pohjolan Liikenne, pkt 24).

W przedmiocie pytania pierwszego

48 Poprzez pytanie pierwsze sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 31 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że mając na względzie termin „zastępuje", widniejący w art. 31 ust. 1, brak notyfikacji przez państwo członkowskie, takie jak Królestwo Hiszpanii, jego zamiaru stosowania porozumień dwustronnych

lub wielostronnych, zgodnie z art. 31 ust. 2 tej decyzji, powoduje niemożliwość stosowania przez to państwo członkowskie innych procedur ekstradycyjnych niż europejski nakaz aresztowania w stosunkach z innym państwem członkowskim, takim jak Republika Francuska, które złożyło oświadczenie zgodnie z art. 32 decyzji ramowej.

49 Santesteban Goicoechea twierdzi, że termin „zastępuje" jest jednoznaczny i że wobec braku notyfikacji ze strony Królestwa Hiszpanii zamiaru dalszego stosowania konwencji z 1996 r. nie może jej ono stosować w stosunkach między Królestwem Hiszpanii a Republiką Francuską. Interpretacje zaproponowane przez rząd francuski oraz Komisję w ich uwagach stanowią jego zdaniem jedynie ekstrapolacje.

50 Rządy francuski i hiszpański oraz Komisja uważają natomiast, że art. 31 decyzji ramowej nie ma zastosowania w sprawie przed sądem krajowym.

51 W tym zakresie z motywów 5, 7 i 11 decyzji ramowej wynika, że celem usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania służy ona zastąpieniu wielostronnego systemu ekstradycji między państwami członkowskimi opartego na Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. systemem przekazywania osób między organami sądowymi. Wyżej wskazany motyw 11 stanowi zatem, że „europejski nakaz aresztowania powinien zastąpić wszystkie wcześniejsze instrumenty dotyczące ekstradycji".

52 Motywy 3 i 4 decyzji ramowej wskazują konwencje mające zastosowanie między niektórymi lub wszystkimi państwami członkowskimi oraz konwencje zawarte przez państwa członkowskie, które wchodzą w skład dorobku Unii, wśród których widnieje konwencja z 1996 r.

53 Zgodnie z celem wskazanym w motywach decyzji ramowej jej art. 31 ust. 1 przewiduje w relacjach między państwami członkowskimi zastąpienie cytowanych w nim konwencji systemem europejskiego nakazu aresztowania wprowadzonego decyzją ramową. Wśród tych konwencji widnieją te, o których mowa w motywach 3 i 4 decyzji ramowej, a więc również konwencja z 1996 r.

54 Artykuł 31 ust. 2 decyzji ramowej zezwala państwom członkowskim na dalsze stosowanie porozumień lub uzgodnień dwustronnych bądź wielostronnych obowiązujących w dniu przyjęcia tej decyzji ramowej lub zawieranie dwustronnych lub wielostronnych porozumień i dokonywanie takich uzgodnień po wejściu w życie tej decyzji ramowej w zakresie, w jakim umożliwiają one szersze i głębsze osiągnięcie celów tej decyzji ramowej oraz służą upraszczaniu i ułatwianiu w większym stopniu procedur przekazywania osób podlegających europejskiemu nakazowi aresztowania.

55 Przepis ten nie obejmuje jednak konwencji cytowanych w art. 31 ust. 1 decyzji ramowej, bowiem ten ostatni przepis służy konkretnie zastąpieniu ich prostszym i skuteczniejszym systemem. Jak wskazała to Komisja w uwagach i jak podkreślił rząd hiszpański podczas rozprawy, art. 31 ust. 2 decyzji ramowej dotyczy innych konwencji, którymi państwa członkowskie wykraczają poza decyzję ramową w aspekcie ułatwiania i upraszczania procedur wydawania, pozostając jednak w ramach europejskiego nakazu aresztowania.

56 Wynika stąd, że konwencja z 1996 r. nie wchodzi w skład porozumień lub uzgodnień dwustronnych bądź wielostronnych, o których mowa w art. 31 ust. 2 decyzji ramowej, w odniesieniu do których może nastąpić oświadczenie.

57 Ponadto system europejskiego nakazu aresztowania ma zastosowanie jedynie w warunkach przewidzianych w decyzji ramowej, a w szczególności zgodnie z jej art. 32 w przypadku wniosków otrzymanych po dniu 1 stycznia 2004 r. i o ile państwo członkowskie wykonania nie złożyło oświadczenia zgodnie z tym przepisem celem wprowadzenia ograniczenia w czasie stosowania tego systemu.

58 Zatem, jak wskazała Komisja, przewidziane w art. 31 ust. 1 decyzji ramowej zastąpienie konwencji wskazanych w tym przepisie nie oznacza zniknięcia tych konwencji, które nadal obowiązują w odniesieniu do przypadków objętych oświadczeniem państwa członkowskiego złożonym zgodnie z art. 32 decyzji ramowej, lecz również w innych sytuacjach, w których system europejskiego nakazu aresztowania nie znajduje zastosowania.

59 Wynika z tego, że art. 31 i 32 decyzji ramowej obejmują odrębne i wykluczające się sytuacje. Podczas bowiem gdy art. 31 zatytułowany „Stosunek do innych instrumentów prawnych" dotyczy konsekwencji stosowania systemu europejskiego nakazu aresztowania dla konwencji międzynarodowych w dziedzinie ekstradycji, art. 32, zatytułowany „Przepis przejściowy", przewiduje okoliczność, w której system ten nie ma zastosowania.

60 W niniejszym przypadku Republika Francuska złożyła zgodnie z art. 32 decyzji ramowej oświadczenie, stwierdzając, że jako państwo wykonania nadal będzie rozpatrywała zgodnie z systemem ekstradycyjnym obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2004 r. wnioski dotyczące czynów popełnionych przed dniem 1 listopada 1993 r., czyli datą wejścia w życie traktatu z Maastricht.

61 Jest tak w przypadku takiego wniosku jak ten złożony przez władze hiszpańskie, dotyczący Santestebana Goicoechei, bowiem czyny zarzucane temu ostatniemu zostały popełnione w miesiącach lutym i marcu 1992 r.

62 Jako że system europejskiego nakazu aresztowania przewidziany w decyzji ramowej nie ma zastosowania do tego wniosku, art. 31 decyzji ramowej nie ma dla niego znaczenia.

63 Na pytanie pierwsze należy zatem udzielić odpowiedzi, iż art. 31 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on tylko sytuacji, do której ma zasto-

sowanie system europejskiego nakazu aresztowania, co nie ma miejsca, w przypadku gdy wniosek o ekstradycję dotyczy czynów popełnionych przed datą wskazaną przez państwo członkowskie w oświadczeniu złożonym zgodnie z art. 32 decyzji ramowej.

W przedmiocie pytania drugiego

64 Poprzez pytanie drugie sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 32 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on stosowaniu przez państwo członkowskie wykonania konwencji z 1996 r., jeśli weszła ona w życie w tym państwie członkowskim dopiero po dniu 1 stycznia 2004 r.

65 Santesteban Goicoechea twierdzi, że przyznanie, iż wyrażenie „system ekstradycyjny mający zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r." użyte w art. 32 decyzji ramowej obejmuje tę konwencję, obowiązującą między Królestwem Hiszpanii a Republiką Francuską dopiero od dnia 1 lipca 2005 r., byłoby sprzeczne z literą i duchem oświadczenia złożonego przez Republikę Francuską zgodnie z art. 32 decyzji ramowej.

66 Rządy francuski i hiszpański oraz Komisja uważają, że wyrażenie „system ekstradycyjny mający zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r." zostało użyte w decyzji ramowej celem wprowadzenia rozróżnienia między, po pierwsze, systemem ekstradycyjnym ustanowionym przez konwencje istniejące w chwili przyjęcia decyzji ramowej i wskazane w motywach oraz w art. 31 ust. 1 tej decyzji, a po drugie, systemem europejskiego nakazu aresztowania ustanowionym w decyzji ramowej, w odniesieniu do którego przewiduje ona, iż powinien być on stosowany do wniosków złożonych po dniu 1 stycznia 2004 r. Użycie tego wyrażenia nie służy „zamrożeniu" stanu konwencji wskazanych w art. 31 ust. 1 ani przeszkodzeniu ulepszaniu systemu ekstradycyjnego opartego na Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r.

67 Rządy francuski i hiszpański oraz Komisja podnoszą ponadto, że konwencje z 1995 r. i z 1996 r. nie obowiązywały jeszcze w dniu 1 stycznia 2004 r., że nadal jeszcze nie obowiązują oraz że utraciłyby one wszelką skuteczność (effet utile), gdyby te państwa członkowskie nie mogły w dalszym ciągu przyjmować procedur wymaganych przez ich prawo krajowe celem ich stosowania. Konwencje te stanowią zaś dorobek Unii, który państwa członkowskie zobowiązane są włączyć do porządku krajowego, i pozostają one użyteczne, w przypadku gdy system europejskiego nakazu aresztowania nie ma zastosowania, oraz w stosunkach ekstradycyjnych z państwami trzecimi stowarzyszonymi w ramach porozumienia z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. Państwa członkowskie były ponadto zachęcane na szczeblu Rady do dalszej ich ratyfikacji mimo istnienia decyzji ramowej.

68 Komisja zaznacza wreszcie, że Republika Francuska mogłaby w każdym czasie wycofać swoje oświadczenie złożone zgodnie z art. 32 decyzji ramowej, co skutkowałoby tym, że system europejskiego nakazu aresztowania miałby bezpośrednie zastosowanie. Trudno zatem wyjaśnić, dlaczego zabronione miałoby być stopniowe zmierzanie w kierunku europejskiego nakazu aresztowania poprzez stosowanie konwencji z 1996 r. po wejściu w życie systemu przewidzianego w decyzji ramowej.

69 W tym kontekście zarówno z motywów decyzji ramowej, jak i z jej art. 31 i 32 wynika, że wyrażenie „system ekstradycyjny mający zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r." art. 32 decyzji ramowej obejmuje w szczególności wszystkie konwencje cytowane w motywach 3 i 4 oraz w art. 31 ust. 1 decyzji ramowej. Konwencje te opierają się na Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., zmieniając lub uzupełniając ją. Konwencja z 1996 r. wskazuje więc w art. 1, że ma ona na celu uzupełnienie postanowień i ułatwienie stosowania między państwami członkowskimi Unii w szczególności Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r.

70 Jednak, jak wyjaśniła Komisja podczas rozprawy, użycie terminu „mający zastosowanie" nie może skutkować tym, że cytowane konwencje znajdą zastosowanie jedynie ze względu na wejście w życie decyzji ramowej. Aby bowiem konwencja miała

zastosowanie w stosunkach między dwoma państwami członkowskimi, te ostatnie muszą być nią związane.

71 Terminu tego nie można rozumieć jako wskazującego jedynie konwencje, które rzeczywiście obowiązywałyby w stosunkach między państwami członkowskimi na dzień 1 stycznia 2004 r.

72 W istocie system oświadczenia przewidziany w art. 32 zdania trzecie i czwarte decyzji ramowej służy umożliwieniu w drodze wyjątku rozszerzenia systemu przewidzianego w art. 32 zdanie pierwsze na niektóre wnioski otrzymane po dniu 1 stycznia 2004 r. Podobnie jak nic nie zakazuje stosowania w niektórych państwach członkowskich między datą przyjęcia decyzji ramowej a dniem 1 stycznia 2004 r. instrumentów istniejących w dziedzinie ekstradycji, żadne względy nie sprzeciwiają się temu, by państwo członkowskie stosowało po dniu 1 stycznia 2004 r. konwencję stanowiącą część systemu ekstradycyjnego zastąpionego systemem europejskiego nakazu aresztowania w odniesieniu do sytuacji, do których system ten nie ma zastosowania.

73 Jak słusznie twierdziły rządy francuski i hiszpański oraz Komisja, wskazanie daty 1 stycznia 2004 r. służy zasadniczo ustanowieniu granicy między zakresem zastosowania systemu ekstradycyjnego przewidzianego w konwencjach oraz systemu europejskiego nakazu aresztowania ustanowionego w decyzji ramowej, przy czym ten ostatni ma co do zasady zastosowanie do wszystkich wniosków złożonych po dniu 1 stycznia 2004 r.

74 Stosowanie takich konwencji jak ta z 1996 r. nie powoduje uszczerbku dla systemu europejskiego nakazu aresztowania przewidzianego w decyzji ramowej, bowiem zgodnie z jej art. 31 ust. 1 konwencją taką można się posługiwać tylko wtedy, gdy nie ma zastosowania system europejskiego nakazu aresztowania.

75 Stosowanie konwencji w dziedzinie ekstradycji po dniu 1 stycznia 2004 r. może zatem mieć na celu wyłącznie ulepszenie systemu ekstradycyjnego w okolicznościach, w których system europejskiego nakazu aresztowania nie ma zastosowania. Jak zostało stwierdzone w pkt 58 niniejszego wyroku, konwencje w dziedzinie ekstradycji nadal obowiązują w odniesieniu do przypadków objętych oświadczeniem państwa członkowskiego złożonym zgodnie z art. 32 decyzji ramowej, lecz również w innych sytuacjach, w których system europejskiego nakazu aresztowania nie znajduje zastosowania.

76 Taki cel z pewnością nie jest sprzeczny z celami decyzji ramowej, bowiem, jak wynika z jej motywu 5, służy ona — poprzez wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych — usunięciu złożoności procedur ekstradycyjnych obowiązujących w chwili przyjęcia decyzji ramowej oraz związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania.

77 Stosowanie w stosunkach między dwoma państwami członkowskimi konwencji z 1996 r. jest ponadto zgodne z celami Unii. Należy w tym miejscu przypomnieć, że konwencja ta stanowi część dorobku Unii oraz że aktem z dnia 27 września 1996 r. Rada zarekomendowała jej przyjęcie przez państwa członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

78 Wreszcie, jak przypomniała Komisja, art. 32 decyzji ramowej przewiduje wyraźnie, że oświadczenie złożone przez państwo członkowskie zgodnie z tym przepisem może zostać wycofane w dowolnym czasie, co pociąga za sobą w przypadku braku wskazań w tym zakresie bezpośrednie stosowanie systemu europejskiego nakazu aresztowania nawet w odniesieniu do czynów popełnionych przed datą, która została wskazana w wycofanym oświadczeniu.

79 W świetle uznanego tym samym uprawnienia do wycofania oświadczenia złożonego zgodnie z art. 32 decyzji ramowej nie można twierdzić skutecznie, że państwo członkowskie, które złożyło takie oświadczenie, nie ma prawa stosować konwencji z 1996 r. po dniu 1 stycznia 2004 r., tak by konwencja ta obejmowała w szczególności sytuacje, w których system europejskiego nakazu aresztowania nie ma zastosowania,

chociaż — jak to podkreśla Komisja — konwencja ta stanowi krok w kierunku europejskiego nakazu aresztowania w celu uproszczenia ekstradycji między państwami członkowskimi.

80 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uważa się generalnie, że przepisy proceduralne mają zastosowanie do wszystkich postępowań zawisłych w momencie ich wejścia w życie, w odróżnieniu od przepisów materialnych, które są zazwyczaj interpretowane w ten sposób, iż nie obowiązują w stosunku do sytuacji powstałych przed ich wejściem w życie (zob. ww. wyrok w sprawie Dell'Orto, pkt 48). Artykuł 18 ust. 5 konwencji z 1996 r. przewiduje, że ma ona zastosowanie do wniosków przekazanych po dacie jej wejścia w życie lub po rozpoczęciu jej stosowania w stosunkach między wezwanym państwem członkowskim a wzywającym państwem członkowskim. Jeśli chodzi o art. 32 decyzji ramowej, to przewiduje on, że wnioski otrzymane po dniu 1 stycznia 2004 r. podlegają zasadom europejskiego nakazu aresztowania. O ile w tych dwóch przypadkach nowe zasady znajdują zastosowanie nie do wniosków zawisłych, lecz do tych złożonych po określonej dacie, o tyle ich wspólną cechą jest, iż mają zastosowanie do wniosków dotyczących czynów popełnionych przed datą wejścia w życie nowych przepisów.

81 Wobec powyższego na pytanie drugie należy udzielić odpowiedzi, że art. 32 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on stosowaniu konwencji z 1996 r. przez państwo członkowskie wykonania, nawet jeśli weszła ona w życie w tym państwie członkowskim dopiero po dniu 1 stycznia 2004 r.

W przedmiocie kosztów

82 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 31 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on tylko sytuacji, do której ma zastosowanie system europejskiego nakazu aresztowania, co nie ma miejsca, w przypadku gdy wniosek o ekstradycję dotyczy czynów popełnionych przed datą wskazaną przez państwo członkowskie w oświadczeniu złożonym zgodnie z art. 32 tej decyzji ramowej.**

2) **Artykuł 32 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on stosowaniu konwencji dotyczącej ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, ustanowionej aktem Rady z dnia 27 września 1996 r. i podpisanej w tym samym dniu przez wszystkie państwa członkowskie, przez państwo członkowskie wykonania, nawet jeśli weszła ona w życie w tym państwie członkowskim dopiero po dniu 1 stycznia 2004 r.**

Podpisy